RASPOETIN

RUSSISCHE ONTHULLINGEN door Herman Theodor von Zancka. Geautoriseerde vertaling van Mevrouw D. Logeman—Van der Willigen

Onze lezers zullen zonder twijfel met genoegen zien, dat wij thans een aanvang maken met de publicatie van het in ons vorig nummer aangekondigde werk: **Raspoetin, Russische Onthullingen.** In dit ongeëvenaard boeiende en spannende verhaal worden de zeldzaam geheimzinnige invloeden onthuld, die hebben ingewerkt op het officieele politieke en diplomatieke leven in Rusland, waarvan wij thans het zoo opzienbarende fiasco hebben aanschouwd. Wil men op de hoogte komen van de verborgenheden van dit Russische leven, waarvan de groote dagbladen slechts het uiterlijke hebben kunnen geven, dan is het noodzakelijk dit werk te lezen.

INLEIDING.

Indien ik hierbij eenige herinneringen publiceer uit den avontuurlijken tijd, gedurende welken ik in dienst was van het Russische rijk, doe ik dit met het vaste doel om zoo mogelijk de oogen van West-Europa te openen voor de toestanden, zooals die werkelijk in Rusland voorkomen. Als door een wonder ben ik zelf levend het land uitgekomen en verblijf thans in Amerika, een land, waar altijd een ideale vrijheid geheerscht heeft. Ik voel het als een plicht om een begrip te geven van de duistere en gewoonlijk zoo mystische gebeurtenissen, die achter de coulissen plaats grijpen. Daar mijn positie nooit aanzienlijk is geweest, is het natuurlijk dat ik niet alles heb kunnen overzien en misschien het aller belangrijkste gemist heb. Maar ik heb zóóveel meegemaakt en zóóveel in mij opgenomen, dat ik toch gelegenheid heb gehad om verschillende dingen te doorzien.

Het is mogelijk, zelfs waarschijnlijk, dat veel van wat ik hier zal vertellen den lezer sensationeel zal voorkomen. Wat kan ik daar aan doen? De schuld ligt hier zeker niet alleen aan mij. Ik ben van plan een begrip te geven van het werk der geheime politieke agenten, dat geleid wordt door hooggeplaatste personen, en in belangrijke gevallen natuurlijk door czaar Nicolaas zelf. Wij kunnen gerust zeggen dat het grootste en belangrijkste deel van Ruslands politiek geleid wordt door een heele schare van politieke agenten, waaronder generaals zoowel als redacteurs van dagbladen, hoogere officieren, die ontslagen zijn, in één woord allerlei ambtenaren. Met dezen als werktuigen gebeuren er dingen die West-Europa nauw mogelijk zal achten, hoewel de provocateur Azeff indertijd wel geloofde een record geslagen te hebben.

Azeff, die ik drie- of viermaal ontmoet heb, zonder destijds eenig vermoeden te hebben van de rol, die hij in werkelijkheid speelde, behoorde echter nog maar tot de geringe werktuigen. Azeff's geest zweefde over heel het Russische gouvernement.

Zelfs op gevaar af van sensationeel te worden, zal ik wat van mijn ervaringen vertellen uit het politieke leven in Rusland, zooals het achter de coulissen geleid wordt. De naam, waaronder ik optreed, is mijn ware niet. Evenmin die waaronder ik nu in Amerika leef, evenmin die waaronder ik in Rusland werkte. Ik ben niet van plan mij aan de vervolgingen der Russische politie bloot te stellen, wat ontegenzeggelijk het geval zou zijn, indien zij te weten kwam wie Herman Theodor von Zancka werkelijk is. Ik ben nl. van plan na den oorlog in Parijs te gaan wonen, waarvan ik zoo heel veel houd, waar ik zoovele gelukkige uren van mijn leven heb doorgebracht, en waar ik ten slotte weet dat iemand, die mij nader staat dan ieder ander, op mij wacht, als de oorlog geëindigd is.

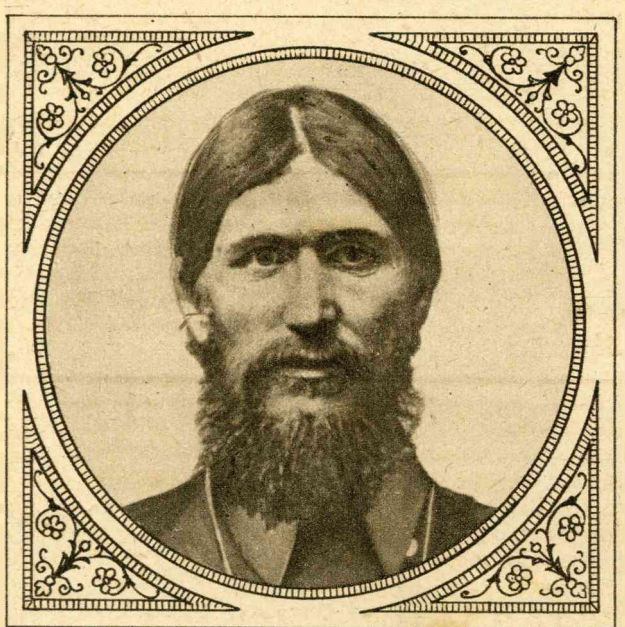

RASPOETIN,
de Russische monnik, van wien men zeide dat hij zoo'n groote macht over den Czaar had, dat hij feitelijk de Russische politiek beheerschte. Hij werd vermoord in den tuin van het huis, bewoond door vorst Joesopof.

De Russische provocateurs en Ohrana-agenten, wier methoden ik maar al te goed ken, hebben zooals bekend is, vrij spel in Parijs, en aan hen wil ik mij niet blootstellen door mijn waren naam te gebruiken, zelfs al schijnen mijn mémoires daardoor minder geloofwaardig.

Ik stam af van een familie, die reeds sinds den Zweedschen tijd in de Baltische provincies gehuisvest is. Die heeft zich altijd loyaal getoond tegenover de regeering, waartoe zij alle reden had, daar zij in het bezit van vrij aanzienlijke goederen in deze provincies, destijds in zeer goeden doen was. Enkele jaren vóór den oorlog kwam daar echter verandering in. Zonder eenige uiterlijke oorzaak, zonder dat er maar het minst op de loyaliteit van onze familie was aan te merken, nam de vervolging een aanvang. Een van mijn neven, een man van vijftig jaar, werd aangeklaagd wegens oneerlijke levering van voedsel voor het leger. De aanklacht was een pertinente leugen. Het voedsel was van de overeengekomen qualiteit, maar de intendant had het zelf verkocht en waren van mindere qualiteit er voor in de plaats in de magazijnen te Riga opgeslagen. De zaak was duidelijk genoeg. Men wilde alleen mijn neef nog wat meer geld zien af te persen, want het was volstrekt niet in het belang van den intendant om een proces te beginnen. Mijn neef, die zoo als onze geheele familie, zeer heftig van temperament is en zeer koppig, weigerde door geld den intendant den mond te stoppen, en de zaak kwam voor den ambtenaar van het openbare ministerie. Het gevolg was, het ongehoorde, schandelijke gevolg, dat mijn neef tot drie jaren gevangenisstraf veroordeeld werd.

Ondertusschen zou de ozaar zeer zeker dit vonnis wel begenadigd hebben, waar dadelijk werk voor werd gemaakt, indien mijn neef niet ziek geworden was in de gevangenis. Hij kreeg de pokken en stierf door gebrek aan verpleging.

Niet lang daarna werd mijn broer, die officier van de infanterie was, ontslagen en als gewoon soldaat in een Siberische straf-compagnie ingelijfd. Men beschuldigde hem van Duitsche sympathieën, — een leugenachtige beschuldiging, — en van een ongunstige uitlating over Zijne Majesteit zelf.

Misschien zou zelfs dat er mij niet toegebracht hebben om den dienst te verlaten, indien er geen dingen gebeurd waren, die mij op mijn hoede deden zijn voor mijn eigen veiligheid. Zes maanden vóór het uitbreken van den oorlog had ik een opdracht in Abo, een kleine stad in Finland. Sinds eenigen tijd had ik bemerkt dat men niet over mij tevreden was. Toch had ik mij niets te verwijten. Maar door een toeval, een ongelukkig toeval, kwam ik in het bezit van een belangrijk politiek geheim. Nu is er in Rusland niets zoo gevaarlijk dan te veel te weten en te veel te denken, en dat wist ik. Denzelfden dag dat ik mijn opdracht in Abo voleindigde, — die overigens een zaak van zeer ondergeschikt belang betrof: een ambtenaar in het loodswezen die in verbinding stond met Duitsche agenten, — kreeg ik door iets wat er op straat gebeurde mijn naasten chef in het oog, luitenant-kolonel Vladimir Alexandrovitj Jakimoff, in gezelschap van twee ondergeschikte politie-agenten. Zij liepen voor mij uit, blijkbaar op weg naar mijn woning.

Ik begreep dadelijk het verband. Vast overtuigd dat voorkomen beter was dan voorkomen te worden, liet ik mijn eigendommen in den steek — en ging direct naar het station. Gelukkig ging er juist een trein Oostwaarts en haalde ik, verkleed om door het treinpersoneel niet herkend te worden, den correspondeerenden trein naar het Noorden. In Tammerfors wisselde ik nog eens van kleeren, en kwam als officier der gendarmen gekleed, na allerlei avonturen in Haparanda aan bij de Finsche grens.

Vandaar ging ik naar Narvik, toen naar Engeland en ten slotte naar Amerika, waar ik sinds dien gewoond heb, even onbekend als Azeff zelf, die hier ook woont in een prachtige villa in Florida, volgens de geruchten. Hij moet in het geheel geen relaties meer hebben met de Russische regeering.

Na deze inleiding, maak ik de volgende uittreksels uit mijn herinneringen openbaar in de hoop dat die in eenige mate zullen bijdragen om het beschaafde publiek in de neutrale landen te herinneren aan de misdaden der Russische regeering, die men maar al te licht geneigd is om te vergeten.

EERSTE HOOFDSTUK.

In 1911 ontmoette ik voor het eerst Vladimir Alexandrovitj Jakimoff, den luitenant-kolonel, — of zooals men in het Russisch zegt, podpolkovnik, — bij de gendarmerie en chef van een afdeeling der Ohrana, de lijfwacht, die waken moet over de persoonlijke veiligheid van Zijne Majesteit, wat het officieele voorwendsel voor het bestaan dezer instelling is. Toen ik op reis naar Helsingfors was om een familielid te ontmoeten, steeg bij Bjeloostroff een slanke, elegante heer met een langen, dunnen, bruinen snor, den wagon in, waar ik zat met een goedkoop Fransch romannetje in de hand en een sigaret in den mond.

Ik herinner mij de situatie zeer goed. De Fransche roman was tamelijk luchtig, de wagon tweede klasse stoffig en benauwd, zooals altijd het geval is in dezen trein, wat een ieder weet die op die lijn gereisd heeft. Ik was tamelijk slecht gehumeurd en antwoordde eenigszins onbeleefd, toen de elegante heer een gesprek in het Fransch begon.

Ik antwoordde hem ondertusschen en toen hij vroeg of ik in Frankrijk geweest was, begonnen wij over mijn geliefd Parijs te spreken en was weldra het ijs gebroken. Ik kon niet onbeleefd zijn tegenover Vladimir Alexandrovitj, die mij vriendelijk aankeek met zijn mooie, bruine, valsche oogen. Wij geraakten in een levendig gesprek en spraken af om elkaar in Helsingfors te ontmoeten.

Den volgenden dag ontmoetten wij elkaar in het hôtel Fennia, een zeer elegante localiteit, waar veel Russische officieren zoowel van de marine als van het leger komen, of ten minste in dien tijd kwamen. Als een natuurlijk gevolg daarvan wordt er veel champagne gedronken en Vladimir Alexandrovitj verklaarde dat hij ongaarne iets anders aan de lunch gebruiken wilde.

Wij dronken dus champagne en daar ik in een gedrukte stemming was, slaagde Vladimir Alexandrovitj er spoedig in om mij aan het praten te krijgen. Ik had een onaangenaam gesprek gehad met mijn bloedverwant, die weigerde mij duizend mark te leenen om een speelschuld af te doen. En zooals meer gebeurt onder den invloed van een glas wijn, vertelde ik zonder voorbehoud alles wat mij drukte.

Ik herinner mij nu dat er een glans van voldoening opflitste in de mooie, valsche oogen.

Hij bestelde een nieuwe flesch champagne en bezegelde daarmee mijn lot. Kleine oorzaken hebben immers altijd de grootste gevolgen.

Vladimir Alexandrovitj Jakimoff zeide:

„En als ik u eens zou kunnen helpen?"

Er ontwaakte een zeker wantrouwen in mij en ik vroeg: „Waarom zoudt u dat doen?"

Hij trok de schouders op.

„Nergens speciaal om," zeide hij. „U bevalt me. U bent een intelligente jonge man en misschien kunt u me wel eens een wederdienst bewijzen."

„Wat dan?" vroeg ik.

„Dat weet ik nu niet. Maar je kunt nooit weten. Laat ons er nu niet verder over praten."

Ik herinner mij nu niet waarover we allemaal spraken. Vermoedelijk heb ik tot mijn ongeluk over verschillende private aangelegenheden gesproken en o.a. den naam van mijn bloedverwant verraden, waarover ik het zooeven had. Ik zal dadelijk zeggen waarom.

Een feit was het, dat toen ik dien avond afscheid nam van luitenant-kolonel Jakimoff, ik honderd roebel in mijn zak had. Ik had er een omschreven quitantie voor gegeven, die ik met mijn naam had onderteekend. Ik had bovendien beloofd om den luitenant-kolonel over twee dagen op te zoeken in het hôtel Kämpf, een ander welbekend hôtel in Helsingfors.

Hij ontving mij zeer vriendelijk, met die zekere lachende uitdrukking in zijn valsche, bruine oogen en verzocht mij te gaan zitten enz. Ik vermoedde reeds wat er komen zou, maar ging zitten en zeide:

„Wel, Uwe Excellentie, welken dienst zou ik u wel kunnen bewijzen? Veel kan een man als ik, arm en zonder relaties, niet doen . . . ."

Hij viel mij met een levendig gebaar in de rede:

„Meer dan u denkt, jongmensch, meer dan u denkt. Bovendien behoeft u niet langer arm te zijn, als u het wenscht."

„Als Uwe Excellentie mij eens zou willen zeggen . . ."

„Luister," zeide hij, terwijl hij mij aandachtig aankeek, „hier in dit hôtel logeert een Fransche baron von L. (hij noemde hier een zeer bekenden naam uit de adellijke bourgeosie in Finland). Hij komt uit Parijs over Stockholm. Ik ben overtuigd dat hij een onwettige opdracht heeft. Waarschijnlijk heeft hij een bevel te ontvangen of af te leveren van het Finsche revolutionnaire comiteit dat in Parijs verblijf houdt en een onderafdeeling in Stockholm heeft, zooals we op onze vijf vingers kunnen narekenen. Zoudt u niet eens kunnen uitvinden wat baron von L. hier in Helsingfors uitvoert? En zoo mogelijk ook welke orders hij afgeeft, of ontvangt?"

Ik zweeg geruimen tijd voor ik een woord uitte. Ik kan niet zeggen dat het antwoord mij verbaasde, want eerlijk gezegd had ik wel iets dergelijks verwacht. Toch voelde ik mij onaangenaam aangedaan en vervloekte mijn domheid van mij ooit met meneer Jakimoff te hebben ingelaten.

„Wel?" zeide hij, terwijl hij aan zijn fijnen, fraaien snor plukte.

„Ik wil niet," antwoordde ik.

„En waarom niet?"

„Ik geloof niet dat ik er toe in staat ben. En overigens is het niets voor mij. U hebt zich tot den verkeerden persoon gericht."

„Daar ben ik nog zoo zeker niet van," zeide Vladimir Alexandrovitj, terwijl hij mij aankeek. „Hoe staan de zaken, kunt u uw hôtelrekening betalen?"

Ik bloosde even en voelde mij gegeneerd.

„En kunt u mij de honderd roebel terugbetalen, die ik u geleend heb?"

„Die heb ik heel zeker niet bij mij, maar ik zal doen wat ik kan om ze te krijgen."

„Best," zeide hij, blijkbaar zeer in zijn schik, „maar laat me u nog één vraag doen: wat was dat ook weer voor een geschiedenis, waarom u uit Reval gevlucht bent?"

Het was of ik door den bliksem getroffen werd. Ik had er niet het minste idee van, dat er meer dan drie, hoogstens vier menschen waren welke die geschiede-